

Memorandum herziening van de IORP-richtlijn

Utrecht, 18 april 2012

ten behoeve van het symposium over Europa en pensioenen op donderdag 19 april 2012.

Het Actuarieel Genootschap onderschrijft het belang van het pensioenvoorstel dat de Europese Commissie recent heeft gepubliceerd en begrijpt de zorgen van de Tweede Kamer over de daarin aangekondigde voorstellen voor pensioenfondsen (de herziening van de IORP-richtlijn) en over het kunnen meenemen van pensioenrechten. Wat u en de samenleving van het Actuarieel Genootschap mag verwachten, is dat ook voor dit dossier geldt dat op basis van onze (actuariële) expertise de consequenties van de verschillende keuzes worden geobjectiveerd voor wat betreft kosten en risicomangement en de betekenis voor alle (groepen) betrokkenen. Het Actuarieel Genootschap beijvert zich om alle partijen op een onafhankelijke manier te informeren.

Het Actuarieel Genootschap heeft via de Europese koepel van actuarissen, de Groupe Consultatif (GC), haar reactie gegeven op het voorstel voor de herziening van de IORP-richtlijn. In dit memorandum volgen een aantal belangrijke punten uit die reactie. Mede gelet op de expertise van de beroepsgroep is deze reactie vanuit een technisch perspectief opgesteld en zal worden ingegaan op de volgende punten:

- aanpassing IORP hoeft niet te leiden tot "explosie pensioenkosten";
- niet alle pensioentoezeggingen zijn onvoorwaardelijk;
- meer zekerheid pensioenen is een keus van sociale partners;
- holistische balans is bruikbaar voor meer inzicht;
- verdere studie nodig (QIS);
- proportionaliteit blijft aandachtspunt;
- transparantie voor deelnemers.

Aanpassing IORP hoeft niet te leiden tot "explosie pensioenkosten"

De GC onderschrijft het voorstel van Europese Commissie en EIOPA om Solvency II voor verzekeraars niet 1-op-1 te kopiëren voor pensioenfondsen. De voorstellen hoeven dan ook niet tot een explosie van de pensioenkosten te leiden (800 miljard euro is genoemd) of te leiden tot het verdwijnen van alle toegezegde pensioenregelingen, zoals de middelloonregelingen, die in Nederland gebruikelijk zijn. Er zijn echter wel belangrijke punten die bij de voorstellen in acht genomen moeten worden. Een aantal van deze punten wordt hieronder kort toegelicht.

Niet alle pensioentoezeggingen zijn onvoorwaardelijk

Bij de vergelijking met Solvency II wordt vaak aangenomen dat alle pensioentoezeggingen onvoorwaardelijk zijn. In de praktijk is dat echter vaak niet het geval. Dat geldt zeker ook voor de regelingen in Nederland met voorwaardelijke indexatie. Dit moet in de waardering van verplichtingen tot uitdrukking komen en daar bieden de voorstellen mogelijkheden voor.

Meer zekerheid pensioenen is een keuze van sociale partners

Uitgangspunt moet blijven dat pensioenen tot stand komen door een afspraak tussen sociale partners. Hogere kapitaalbuffers leiden tot een hogere zekerheid van pensioenen en een hogere kans op indexatie. De GC ziet dit als een punt dat door sociale partners

besloten moet worden aangezien pensioen een onderdeel is van de totale arbeidsvoorwaarden.

Holistische balans is bruikbaar voor meer inzicht

De GC ziet de holistische balans als een bruikbaar instrument om een beter inzicht te geven in de wijze waarop pensioenen worden veiliggesteld en de risico's die daarbij aanwezig zijn. Dat kan een beter risicomanagement tot gevolg hebben en betere informatie aan de betrokkenen, met natuurlijk de waarschuwing voor het automatisch toepassen van regels die voorschrijven hoe pensioenen belegd moeten worden. Door een Holistic Balance Sheet-benadering (HBS) worden de risico's expliciet en is het pensioenfondsbestuur beter in staat om aan betrokkenen, waaronder de deelnemers, duidelijk te maken welke toezegging is gedaan. De HBS is daarmee geen communicatietool maar wel het instrument om de juiste communicatie op gang te brengen. Het kan bijvoorbeeld de ontwikkeling van de verschillende componenten van de verplichtingen laten zien en gebruikt worden voor communicatie met toezichthouders en andere betrokkenen. Belangrijke concepten in de holistische balans zijn de waardering van verplichtingen en beleggingen en de erkenning van de stuurmiddelen (zekerheidsmechanismen) van pensioenfondsen; een verschil met verzekeraars.

Verdere studie nodig (QIS)

In verdere studie, zoals de Quantitative Impact Study (QIS) en Impact Assessment moet vastgesteld worden of de voorstellen leiden tot evenwichtige regelgeving met het oog op de huidige financiële posities van pensioenfondsen. Het gaat hier immers om de impliciete risico-acceptatie van sociale partners. Op basis van de uitkomsten van deze studie kan worden nagegaan welk niveau van zekerheid acceptabel is bij de pensioentoezegging. Pas hierna kunnen de voorstellen volledig worden beoordeeld.

Proportionaliteit blijft aandachtspunt

Het Actuarieel Genootschap ziet, met het grootste deel van de leden van de GC, de meeste voorstellen met betrekking tot de tweede en derde pijler die over communicatie en toezicht gaan, als een stap vooruit. De meeste onderdelen zijn in Nederland al geregeld in Pensioenwet en FTK. Het is echter essentieel dat technisch aantrekkelijke voorstellen in de praktijk ook (kunnen) werken. De GC is daarom verheugd dat de EIOPA onderschrijft dat de voorstellen proportioneel moeten zijn hoewel aangetekend moet worden dat de GC nog wel moeilijkheden ziet bij de implementatie. Proportionaliteit van de regelgeving kan bijvoorbeeld tot uitdrukking komen bij de kosten voor de pensioenfondsen (wat hun voortbestaan kan raken) en bij de maatregelen in relatie tot de omvang van het pensioenfonds alsook het risico dat de fondsen lopen.

Transparantie voor deelnemers

De grootste ruimte voor verbetering ten opzichte van de huidige situatie ziet de GC in het geven van meer transparantie aan andere betrokkenen dan juist de toezichthouder op het gebied van de risico's die deelnemers lopen en de wijze waarop risicoafwegingen zijn gemaakt. De stappen die in Nederland worden gezet zijn daarbij een goed voorbeeld. In dat opzicht is ook het communiceren van koopkrachtrisico's voor de deelnemers erg belangrijk.

Noot

Het Actuarieel Genootschap is de Nederlandse beroepsvereniging van actuariële professionals. Het Actuarieel Genootschap heeft mede tot doel het actuarieel maatschappelijk te positioneren.

De Groupe Consultatif (GC) is de Europese 'beroepsvereniging' van actuariële verenigingen. De GC heeft tot doel de actuariële professie op Europees niveau voor het voetlicht te brengen en vormt een discussieplatform voor de actuariële verenigingen van de aangesloten landen.